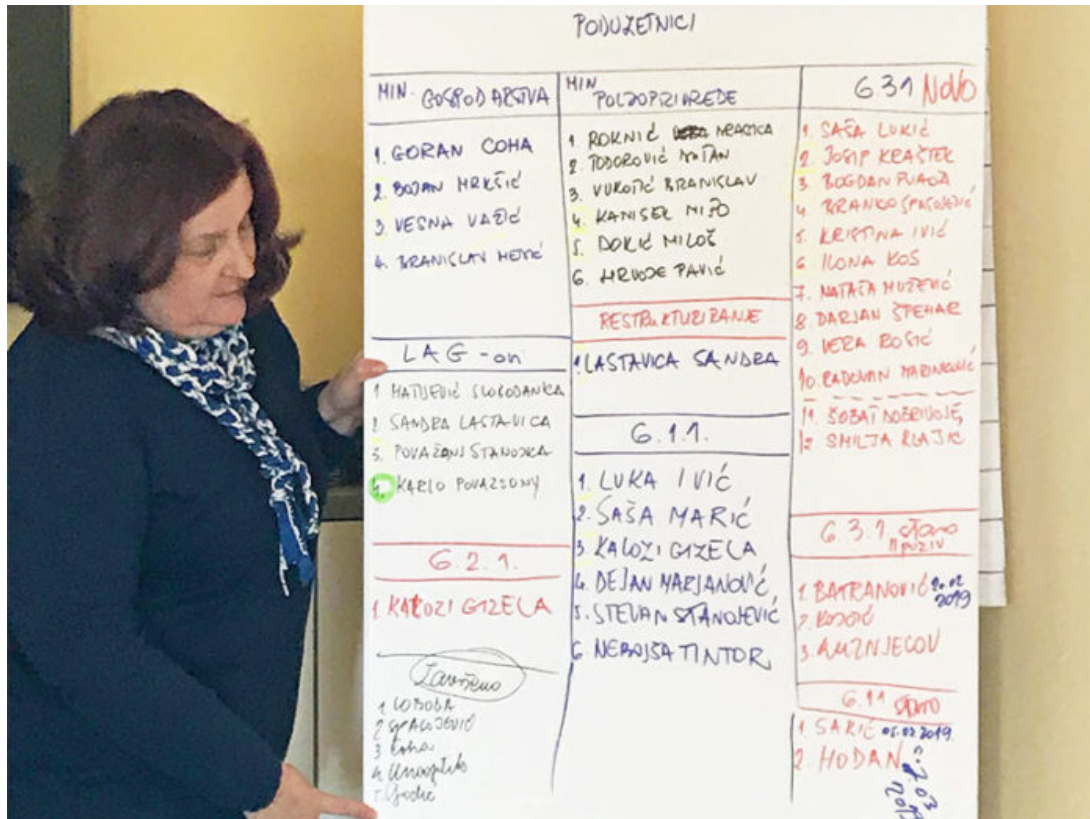

Žene i poslovni svet

O temi ženskog preduzetništva razgovarali smo sa direktorkom Preduzetničko razvojnog centra opštine Erdut Bojanom Orsić.

Od **Jadranka Jaćimović-Ivan** - децембар 26, 2022

Sve je više strategija i politika koje se provode u cilju postizanja ravnopravnost polova u poslovnom svetu, a koliko to utiče na žene koje kao pripadnice nacionalne manjine žive na istoku Hrvatske otkriva nam **Bojana Orsić**, žena koje više od 15 godina vodi razvojnu agenciju u opštini sa većinskim srpskim stanovništvom.

Zašto kada pričamo o preduzetništvu razlikujemo žene preduzetnice? Znamo da na tržištu za sve subjekte važe ista pravila poslovanja i gotovo identični problemi. Zašto postoji podgrupa žene preduzetnice?

– Ja lično mislim da preduzetnike ne treba deliti po polu, odnosno niti po jednom diskriminirajućem faktoru. Činjenica je da svi preduzetnici posluju na istom tržištu, imaju gotovo iste probleme. Međutim, isto tako stoji i činjenica da žena preduzetnik ima puno izazova u radu, poslovanju, porodičnom životu. Žene se često previše emotivno vežu uz svoje poslovanje, isto tako neke greške i propuste shvataju previše lično, što ne bi trebalo. Potrebno je odvojiti emocije od poslovanja. Muškarci brzo grade karijeru, odabiru rizičnije poslove dok žene ne vole da rizikuju i sporije se poslovno razvijaju. Većinom su tu i prepreke zbog stereotipa sa čim se žene preduzetnice teško nose i ulažu puno više napora u poslovanje kako bi se dokazale kao uspešne.

Koliko ih je u opštini Erdut preduzetnica? U kojim oblastima su žene kao vlasnice najzastupljenije?

– Na području opštine Erdut žene preduzetnice javljaju se u sledećim poslovima: na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima, vode seoska domaćinstva u turizmu, vinarke su, imaju vlastite uslužne zanate poput frizerki i trgovaca. To su ujedno i oblasti u kojima su žene kao preduzetnice najzastupljenije. Na području naše opštine deluje 480 OPG-ova, a samo je u 20% njih nosilac žena.

Radite na brojnim projektima osnaživanja i to u lokalnoj zajednici gde je većinsko srpsko stanovništvo. Da li se pripadnice nacionalnih manjina upuštaju u poslovne poduhvate, postoje li otežavajuće okolnosti?

– Mogu potvrditi da se pripadnice nacionalnih manjina upuštaju u poslovne poduhvate. Najviše sam radila na izradi projektnih predloga za žene preduzetnice. Ti projekti odnose se na povlačenje sredstava iz Programa ruralnog razvoja kao i povlačenje sredstava za samozapošljavanje. Do danas je nama u Preduzetničkom centru Erdut odobreno 90, od toga žene su nosioci 23 projektna predloga ili oko 25% projekata.

Žena ste koja već više od 15 godina vodi razvojnu agenciju, da li su se stvari po pitanju žena u poslovnom svetu menjale ako uporedite Vaše početke i današnje stanje?

– Mislim da definitivno ima pozitivnih pomaka u razvoju ženskog preduzetništva. Mi se u Preduzetničkom centru sve više susrećemo s raznim inicijativama žena kao i činjenicom da one pokreću poslovanje. Sve je više žena vlasnica i

nositeljki gazdinstva, vlasnica zanatskih radnji, bar na području opštine Erdut koju pratimo vezano za privredu na mesečnom nivou.

„Jedna od najvažnijih stvari za pokretanje vlastitog preduzeća je kvalitetno obrazovanje“

Šta su najveći izazovi sa kojima se susreću žene kada se upuštaju u pokretanje vlastitog posla? Zbog čega odustaju ili se ne usuđuju da pokrenu posao i da li su se ikada žalile na problem diskriminacije u području poslovanja?

– Do sada nisam imala slučaj da su se žene žalile na problem diskriminacije ili tražile pomoć zbog takvog problema prilikom apliciranja. Žene preduzetnice često se definišu kao odane, uspešne u komuniciranju s drugima, vrlo poslušne i usmerene na građenje kvalitetnih odnosa s drugim ljudima ili zaposlenicima. Za mladu ženu često se smatra kako nije pravo vreme da se posveti svojoj karijeri ili vlastitom poslovanju jer je njen „zadatak“ briga o porodici. Žene su vrlo često najviše orijentisane na dom i porodicu. Osnovni problem između žene i muškaraca je podela kućnih poslova. Teško je uspostaviti kvalitetnu ravnotežu u obavezama koje se tiču porodičnog života tako da i muškarac i žena jednako odrađuju zadane obaveze. Osim toga, između muškaraca i žena dolazi do velikih problema ukoliko žena zarađuje više od muškarca. U našem društvu to je još uvek jedan od glavnih problema koji uzrokuje nesuglasice u bračnoj zajednici. Takođe, jedan od velikih problema našeg društva je pogled na neuspeh. Često kritikujemo sve osobe koje dožive neuspeh te se smatra da osoba nije sposobna za poslovanje ukoliko doživi neuspeh i upravo zbog toga žene odustaju ili se teže okreću pokretanju poslovanja.

Zgrada PORC-a s pogledom iz vinskog muzeja u Dalju.

Foto: Fejsbuk stranica Poduzetničko razvojni centar općine Erdut

Koliko su bitne edukacije žena iz oblasti poslovanja? Ima li u Hrvatskoj dovoljno takvih programa i koliko su dostupni ženama u ruralnim krajevima?

– Jedna od najvažnijih stvari za pokretanje vlastitog preduzeća je kvalitetno obrazovanje. Svaka žena preduzetnica trebala bi da zna kako i na koji način se piše poslovni plan. Osim toga mora znati da vrednuje informacije koje se mogu iščitati iz poslovnog plana. Ljude je potrebno tokom obrazovanja motivisati za otvaranje vlastitog preduzeća. Obrazovanje ih mora naučiti da prilikom ulaska u preduzetništvo za sve postoje jednake mogućnosti. Isto tako moraju naučiti kako da iskoriste mogućnosti koje im se nude, poput bespovratnih sredstva i potpornih institucija. Isto tako mislim da je ovde važno napomenuti značaj celoživotnog obrazovanja kao i pohađanje besplatnih edukacija. Te su edukacije dostupne i u našim područjima, mi u Preduzetničkom centru Erdut često sami organizujemo besplatne edukacije ili na svojim društvenim mrežama informišemo o besplatnim edukacijama drugih. Moj savet je da koristite besplatne edukacije kad god je to moguće, sa svake edukacije izađe se pametniji ili se čuje važna informacija ili se umrežite s osobama koje vam mogu pomoći u poslovanju.

Znamo da je PORC imao nekoliko programa osnaživanja žena kada je reč o preduzetništvu. Osnovali ste i Ženski biznis HAB. Šta su usluge koje pružate i ima li konkretnih rezultata?

– Mi kontinuirano ulažemo u obrazovanje, prvenstveno vlastito, onda preduzetnika našeg područja. Imamo žene koje su preduzetnice i koje su prošle naše edukacije te i danas dolaze po savete ili informacije. Naš HAB je opremljen svom potrebnom opremom, imamo prenosne računare, projektore, 100 sedećih mesta i sve je namenjeno za usluge koje mi pružamo svakome kome treba. Prostor je to u kojem se gotovo svakodnevno nešto dešava, imamo brojne edukacije i radionice. Koriste ga preduzetnici za svoj rad, udruženja za održavanje različitih seminara i konferencija te za različite manifestacije.

Neka istraživanje kažu da žene uglavnom pokreću manje finansijske poduhvate, manje rizične. Iz vašeg iskustva, kakve su žene kao preduzetnice?

– Žene preduzetnice su istraživači. Nemaju problem s tim da pitaju sve što ih zanima i tako i treba. Potrebno je razjasniti sve nedoumice i znati kuda idete u poslovanju. Isto tako, mislim da smo mi žene malo i „ziheraši“, uglavnom se odlučujemo za sigurno manje rizično poslovanje.

Šta žena koja razmišlja o vlastitom biznisu prvo treba da uradi, odakle se kreće?

– Poslovanje bez osnovnog znanja o finansijama je gotovo nemoguće. Velika većina ljudi se boji finansija jer ih često ne razume te postoji problem radi nedostatka znanja i volje za učenjem o oblasti finansiranja. Ljudi su sve manje finansijski pismeni u svetu koji se razvija silovitom brzinom. Za žene preduzetnice bitno je da, ukoliko nemaju iskustva i znanja iz područja računovodstva, nađu jako dobrog računovođu. Računovođa mora biti osoba s kojom preduzetnice mogu da raspravljaju o finansijama vezanim uz preduzeće, ali na njima razumljiv način. Osnovni nivo razumevanja finansija je zaista neophodan za poslovanje, dok su svi viši nivoi znanja dobrodošli. Na osnovu izveštaja, žene preduzetnice mogu doneti dobre poslovne odluke koje će imati značajan uticaj na poslovanje preduzeća.

Koji je Vaš savet ženama koje imaju ideju, ali ne i hrabrost da se upuste u poslovni poduhvat?

– Strah od neuspeha je prisutan kod svih. Treba ga prevladati. Ako žena zna šta je njen cilj, šta želi da radi, kuda ide, puno će lakše pronaći put kojim treba krenuti.

Ovaj tekst je napisan uz finansijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa poticanja novinarske izvrsnosti.